

сучасними методами аналізу, прогнозування та управління інвестиціями, при цьому дозволить мінімізувати помилки в ухваленні рішень і підвищити ефективність інвестиційної діяльності підприємства;

– **забезпечення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору.** Даний принцип вимагає наявності кількох варіантів стратегічних рішень для кожного інвестиційного проекту, що дозволяє вибрати найефективніший і найменш ризикований шлях досягнення поставлених цілей, а також дає можливість швидко коригувати план у разі зміни обставин.

В цілому, слід констатувати те, що управління інвестиційною стратегією підприємства є комплексним процесом, що потребує врахування множинних факторів: від гнучкості та інноваційності до кваліфікації управлінців і ризиків. Всі ці принципи взаємопов'язані та доповнюють один одного, створюючи базу для ефективної реалізації інвестиційної стратегії. Забезпечення гнучкості та відкритості, використання новітніх досягнень науки і технологій, а також правильне управління інвестиційними ризиками дозволяють підприємству зберігати конкурентоспроможність і досягати своїх стратегічних цілей навіть в умовах невизначеності та змін на ринку.

Перелік використаних джерел:

1. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: підручник. Київ. нац. торг.екон. унт. 2003. 398 с.
2. Докієнко Л. М., Клименко В. В., Акімова Л. М. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. Київ : Академвидав. 2011. 405 с.
3. Федоренко В. Г. Основи менеджменту : підручник. Київ : Алерта. 2007. 420 с.
4. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2010. 376 с.
5. Хрущ Н. А. Інвестиційна діяльність: сучасні стратегії і технології. Хмельницький : ХНУ. 2010. 309 с.
6. Гуторов О. І. Інвестиційна стратегія підприємства: принципи, методи та етапи розробки. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 2. Т. 2. С. 212– 226.
7. Данкеєва О. М. Окремі концептуальні аспекти щодо формування інвестиційної стратегії підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 29. С. 46–50.

УДК 658.012

Зелінська Лілія

студентка групи ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

Науковий керівник: Зарічна Надія

кандидат економічних наук

доцент кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль

КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах господарювання, які характеризуються високою динамікою зовнішнього середовища, ускладненням внутрішніх бізнес-процесів та зростанням конкуренції, все більшого значення набуває впровадження ефективних інструментів управління, серед яких провідне місце займає контролінг як інтегрована система інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень. Контролінг у системі

корпоративного управління підприємства спрямований на координацію, планування, моніторинг та оцінювання ключових показників діяльності, забезпечуючи досягнення стратегічних цілей шляхом підвищення прозорості управлінських процесів і своєчасного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Упровадження контролінгу дозволяє оптимізувати витрати, підвищити ефективність використання ресурсів та забезпечити узгодженість дій усіх підрозділів підприємства відповідно до корпоративної стратегії розвитку. Актуальність дослідження контролінгу зумовлена необхідністю пошуку дієвих підходів до удосконалення системи корпоративного управління, що має ґрунтуватися на принципах цілеспрямованості, системності та аналітичної обґрунтованості управлінських рішень.

Корпоративний контроль – це можливість ухвалення важливих рішень для суспільства; різновид корпоративних відносин, у яких визначальний вплив прийняття оперативних і стратегічних рішень справляє окремих учасник або група акціонерів [1, с.137].

У науковій літературі [2, с.99] виокремлюють три основні підходи до тлумачення сутності корпоративного контролю, що ґрунтуються на визначенні його суб'єкта та правових або фактичних підстав для його реалізації.

По-перше, суб'єктами корпоративного контролю можуть виступати акціонери або учасники господарського товариства на підставі самої участі в корпорації, незалежно від розміру частки чи кількості належних їм акцій.

По-друге, до суб'єктів контролю належать не лише акціонери чи учасники, а й окремі органи юридичної особи, кредитори або інші особи, зокрема кінцеві бенефіціарні власники, що здійснюють контроль на основі членства в корпорації, договірних зобов'язань або інших фактичних обставин.

По-третє, корпоративний контроль може здійснюватися особами, які спроможні визначати волевиявлення корпорації відповідно до власних інтересів та волі, зокрема тими, хто має переважну кількість голосів або фактично контролює діяльність суб'єкта господарювання. Усі ці підходи демонструють багатогранність феномену корпоративного контролю та вказують на потребу врахування як юридичних норм, так і реального впливу певних осіб на процеси корпоративного управління.

Корпоративний контроль у сучасних умовах функціонування підприємств є багатовимірним явищем, що охоплює низку взаємопов'язаних сфер впливу.

Однією з ключових форм є акціонерний контроль, сутність якого полягає у здатності суб'єкта контролю безпосередньо впливати на прийняття або блокування рішень органами управління компанії. Такий контроль реалізується, зокрема, через володіння контрольним пакетом акцій або шляхом координації дій з іншими акціонерами, що дає змогу формувати порядок денний, змінювати склад керівництва та визначати стратегічні напрями розвитку підприємства.

Важливою складовою корпоративного впливу є фінансовий контроль, який забезпечує управління фінансовими потоками компанії, включаючи інвестиційні ресурси, оборотний капітал, дебіторську та кредиторську заборгованість, а також грошові кошти — це дозволяє ефективно розподіляти ресурси, мінімізувати фінансові ризики та підвищувати фінансову стійкість підприємства.

Окремо варто виокремити виробничо-господарський контроль, що охоплює моніторинг та регулювання підприємницької діяльності на всіх етапах виробництва й реалізації продукції, включаючи управління виробничими ресурсами, контроль якості, оптимізацію логістичних процесів та забезпечення рентабельності діяльності.

Сукупність зазначених форм контролю формує комплексну систему управління, яка дозволяє досягати корпоративних цілей шляхом узгодженого впливу на всі ключові аспекти функціонування підприємства.

У практиці провідних зарубіжних компаній оцінювання ефективності функціонування системи внутрішньокорпоративного контролю здійснюється на постійній основі та охоплює всі рівні управлінської ієрархії. Важливу роль у формуванні ефективної системи контролю на

рівні бізнес-процесів відіграють підрозділи виконавчого апарату, які функціонують відповідно до напрямів діяльності, а також структурні одиниці підприємств. На загальнокорпоративному рівні прийняття стратегічно важливих рішень щодо впровадження та удосконалення механізмів внутрішнього контролю покладається на виконавче керівництво і наглядову раду компанії.

З метою підвищення результативності контролю за фінансово-господарською діяльністю створюються спеціалізовані підрозділи, кожен з яких виконує визначені контрольні функції. Зокрема, управління внутрішнього аудиту здійснює незалежну оцінку ефективності системи внутрішнього контролю та управління ризиками як на рівні всієї компанії, так і в межах окремих бізнес-процесів і підрозділів; контрольно-ревізійний відділ відповідає за моніторинг дотримання внутрішніх регламентів, зовнішніх нормативних актів, затверджених планів, наказів і стандартів; управління корпоративного контролю надає консультативну підтримку менеджменту з питань фінансового, податково-правового й економічного характеру, а також здійснює експертизу корпоративних проєктів з метою зниження потенційних ризиків для підприємства [3].

У цілому, контроль у системі корпоративного управління на підприємстві виконує надзвичайно важливу функцію, забезпечуючи досягнення стратегічних і тактичних цілей шляхом своєчасного виявлення відхилень, оцінки ефективності управлінських рішень та коригування діяльності відповідно до визначених стандартів і нормативів. Завдяки розвинутій системі контролю створюються умови для прозорості бізнес-процесів, підвищення відповідальності менеджменту та зміцнення довіри з боку акціонерів, інвесторів і зовнішніх стейкхолдерів. Корпоративний контроль дозволяє зменшити вплив зовнішніх та внутрішніх ризиків, своєчасно виявляти загрози і збої у функціонуванні організаційної структури, а також підвищувати адаптивність підприємства до змін ринкового середовища. Його ефективне застосування сприяє не лише збереженню стабільності корпоративної системи, а й її сталому розвитку в умовах підвищеної конкурентної динаміки. Отже, контроль є невід'ємною складовою сучасної системи корпоративного управління, що забезпечує її цілісність, збалансованість і орієнтацію на довгостроковий успіх.

Перелік використаних джерел:

1. Кміть В. М., Коблюк А. С. Форми корпоративного контролю та їхній вплив на фінансову ефективність вітчизняних підприємств. *Економічний простір*. 2021. №176. С. 136 – 140.
2. Осипенко О.В. Корпоративний контроль: експертні проблеми ефективного управління дочірніми компаніями. Кн. 1 : Встановлення корпоративного контролю. Київ, 2013. 119 с.
3. Сердюк О.І. Контролінг в системі корпоративного управління. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ffc92717-36e2-4c92-96e3-c379520d6672/content> (дата звернення до ресурсу 25.04.2025)